

Fortidsminneforeningen
National Trust of Norway

Formidlingsstrategi 2024 - 2029

Fortidsminneforeningen museum

Innholdsfortegnelse

Hvorfor en formidlingsstrategi?	3
Frivillighet, medvirkning og lokal forankring	3
Profesjonalisering og fagutvikling	4
International Council of Museums (ICOM) definisjon av museum	5
Sammen skaper foreningen formidlingstilbud	5
Museum - og eiendomsavdelingens rolle	5
Hva skal kjennetegne formidlingen?	6
Prinsipper og metoder	6
Historie og kulturarv med negativt fortegn.....	8
Fortimus – Fortidsminneforeningens barnemaskott	9
Skole- og barnehagetilbud	12
Unge besøkende – hvordan når vi dem?	13
Digital formidling	13
Vertskap, dialog og serviceprofil	14
Publikumsundersøkelser	14
Kilder.....	14

Hvorfor en formidlingsstrategi?

Kulturdirektoratets krav til planverk for museer omfatter en formidlingsplan/strategi. Målet med vår formidlingsstrategi er å svare til dette kravet og ha en felles faglig overbygning for formidling og publikumsrettet aktivitet for alle museumseiendommene. Urnes har i tillegg en egen pedagogisk plattform for formidling som UNESCO verdensarvsted og autorisert verdensarvsenter.

Strategien skal fungere som faglig rettesnor og som inspirasjon til utvikling og fornying ved den enkelte eiendom og i fellesskapet i museumsarbeidet.

Formidlingsstrategien støtter opp under hovedmålet for *relevant formidling* i Museumsstrategi 2024 – 2029: *Relevant formidling skal gjøre at et stort mangfold av mennesker opplever Fortidsminneforeningens eiendommer som viktige for dem og som attraktive arenaer for kunnskap, refleksjon, opplevelser og sosial samhandling.*

Frivillighet, medvirkning og lokal forankring

Eierskap, delaktighet og autonomi er nært relatert i arbeid basert på frivillig engasjement. Fortidsminneforeningens museum har en motor av lokalt engasjement og frivillig innsats gjennom foreningens avdelinger og lokallag. Det vil i stor grad si at formidlingstilbud initieres og skapes lokalt eller med lokal medvirkning, men innenfor museets strategier, planverk og Fortimus-konseptet som barneformidling.

Utvikling av formidlingstilbud skjer også gjennom gjensidig inspirasjon innad i fellesskapet og i samskapende prosesser mellom frivillige, ansatte og samarbeidsparter. Nye formidlings-satsninger kan gis status som pilotprosjekter med overføringsverdi til andre eiendommer ved tildeling av museumsmidler.

Fra «Holdhusmadonnaen for barn»; skoletilbud for 5-7 trinn utviklet av lokal frivillighet/omviser ved Holdhus gamle kyrkje i samarbeid med kyrkjelydspedagog i Fusa sogn.

Foto: Norunn Rød Markhus

Profesjonalisering og fagutvikling

FMFs museumsarbeid skjer i samspillet mellom den demokratisk organiserte kulturvernorganisasjonen, åpen for alle, og de profesjonelle rammene som ligger til grunn for museumsvirksomheten basert på ICOMs definisjon av museum. I dette samspillet må det løpende søkes en balanse i forventninger, faglig nivå, krav, ressurser, deltagelse og medvirkning. Dette gjelder også for området formidling og opplevelser.

Faglig standard. Forskningsbasert kunnskap skal ligge til grunn for formidlingen. Det er derfor nødvendig med bevissthet rundt kvalitetssikring av innhold. Det skal være tydelig hvilke historier som er forskningsbasert, og hvilke som er reflekterende og spørsmålsstillende ut fra et lokalt eller personlig perspektiv. Det skal foreligge et kvalitetssikret manus eller en temaoversikt for omvisninger ved den enkelte eiendom.

Opplæring. En organisert opplæring og oppfølging av alle tilknyttet eiendommene er nødvendig for en best mulig kvalitet i formidlingen og de publikumstilbudene som blir gitt. Dette skjer med felles digital guideopplæring med overordnede faglige temaer, og gjennom spesifikk opplæring og oppfølging ved den enkelte eiendom.

Faglig veiledning. Det skal opprettes et fast tilbud om formidlingsfaglig veiledning til daglige leder/besøksansvarlige. Veiledningen skal være praksisnær og basert på en refleksjon over handling-metodikk. Det skal styrke den enkeltes bevissthet rundt erfaringer, kunnskap og metoder som legges til grunn i formidlingen. Tilbudet vil gis av rådgiver for formidling - og publikumsutvikling.

Stavkirkene er foreningens mest besøkte eiendommer. Her fra formidling ved Borgund stavkirke. Foto: Marit Wølle.

International Council of Museums (ICOM) definisjon av museum

«Et museum er en ikke-kommersiell, permanent institusjon i samfunnets tjeneste, som forsker på, samler, konserverer, fortolker og formidler materiell og immateriell kulturarv. Museene er åpne for publikum, tilgjengelige og inkluderende, og fremmer mangfold og bærekraft. De opererer og kommuniserer etisk og profesjonelt, legger til rette for bred deltakelse fra samfunnet og tilbyr varierte opplevelser for utdanning, underholdning, refleksjon og kunnskapsdeling.»

Skoleprosjektet «1789» ved Stordal gamle kyrkje har et sett av engasjerende og spennende oppgaver som elevene skal løse – eks. «rosemålingsbingo». Utviklet av Sunnmøre lokallag med lokale samarbeidsparter. Foto: Mathilde Sjøvik

Sammen skaper foreningen formidlingstilbud

Det er viktig å se foreningen som en samlet kunnskapsressurs. Nye tiltak utvikles med tanke på at det er en del av foreningens samlede portefølje av formidlingstilbud som andre eiendommer kan ha nytte av og bygge videre på. Disse blir delt i felles faglige fora, og i en digital ressursbank. Det lokale eierskapet til formidling og publikumstilbud ligger som en premiss.

Tilbakemeldingene fra de frivillige ved eiendommene er at de ønsker å bidra innenfor sine interesser og rammer, men med sentrale fellestjenester som tilrettelegger for deres innsats og bidrar med faglig veiledning, kvalitetssikring og inspirasjon.

Felles samlinger med tema formidling og publikumsrettet aktivitet holdes to ganger i året og skal bygge foreningen som en samlet kunnskapsressurs, der erfaringer og kunnskap deles internt med mål om inspirasjon, fornying og faglig utvikling. Samlingene skaper felles forståelse for utvikling, kvalitetskrav mm. i henhold til Museumsstrategien. De er en del av en fagutvikling og profesjonalisering der det hentes inn eksterne kapasiteter som foredragsholdere og inspiratorer rundt temaer relatert til Museumsstrategiens satsningsområder.

Museum - og eiendomsavdelingens rolle

Museum - og eiendomsavdelingen har ansvaret for at museumsstrategien med tilhørende strategier og planer blir kjent og jobbet inn i museumsarbeidet i hele foreningen, og står for utlysning og tildeling av museumsmidler i henhold til museumsstrategiens satsningsområder. Museums- og eiendomsavdelingen skal ha en rolle som faglig rådgiver og inspirator i tråd med Museumsstrategien (2024– 2029).

Den skal ha et helhetlig blikk på formidlingstilbud og aktiviteter ved museumseiendommene for kvalitetssikring og en enhetlig profil. Avdelingen skal også initiere utvikling av felles satsninger og vurdere potensialer for felles pilotprosjekter. Den skal se digitale formidlingssatsninger i et helhetsperspektiv med tanke på ressursbruk og overføringsverdi.

Designkonseptet og utvikling av Fortimus-materiell skal forvaltes og utvikles av museum - og eiendomsavdelingen, slik at design og konsept holdes konsistent.

Hva skal kjennetegne formidlingen?

Tradisjonelt har formidlingen ved Fortidsminneforeningens eiendommer vært rettet mot reiselivet. Den har i stor grad hatt en opplysende og enveis karakter, tematisk orientert rundt den enkelte eiendoms byggeskikk, eksteriør, interiør og bruk.

Med digitale og sosiale medier har dialogen, medvirkning og en delt kunnskapstilgang endret forholdet mellom institusjoner og publikum, og det etterspørres medvirkning der besøkende selv kan bidra i å tolke og forstå historie og kulturarv ut fra sine referanser.

Det er nå i gang en endring i formidlingen i FMF museum i retning av ICOMs museumsdefinisjon.

Kvernes stavkirke: «Hver gammelt er treet?» 8.klasse Averøy u-skole / Danseforestilling v/Kristiansund-operaens dansesenter Foto: Ann-Kristin Sørvik

Prinsipper og metoder

Dialog og tilpasning. Den tradisjonelle enveisformidlingen der museet er en faglig autoritet og fortolker som «opplyser» den «uopplyste» med intensjon om kunnskapsoverføring skal dreies mer mot dialog og tilpasning til de besøkende.

Ved å stille spørsmål som en innledning til omvisninger vil guiden få innsikt i hva gjestene ønsker å oppleve og lære ved besøket, og gir mulighet for å tilpasse omvisningen/formidlingen etter dette. Omvisningen vil da dekke behov som var selve utløseren for gjestens besøk. Dialogen

bidrar til en samtale som kan åpne for flere spørsmål, kritisk refleksjon, toveis læring og flere perspektiver på forståelse av historien.

Mangfoldige historier for et mangfold av mennesker. Det er potensiale for å formidle langt flere temaer og historier enn det som tradisjonelt har blitt gjort ved museumseiendommene. Ved å stille spørsmål ved hva som er spesielt ved eiendommen og omgivelsene, hvem eller hvilke grupper eiendommen representerer og hva folk rundt eiendommen er opptatt av i dag - vil det være døråpnere til nye temaer for formidling der mangfoldperspektivet er tatt inn.

Formidling som berører. Formidling som snakker både til hodet og hjertet og som pirrer hjernens nysgjerrighet, engasjerer og berører – og huskes lettere. Den bør veksle mellom det som kan kalles det røde og det blå språket, - det røde som er rettet mot det emosjonelle og det blå som er rettet mot det intellektuelle. Det allmennmenneskelige perspektivet gir gjenkjennelse i egne følelser og opplevelser og bygger en bro mellom før og nå.

Den viktige starten. Anslaget/starten på fortellingen er viktig for at kunnskapen som formidles blir husket. Anslaget skal ha en følelsesmessig appell, og gjerne ha en grad av overraskelse. Med dette blir hjernen «påskrudd» situasjonen og oppmerksomheten rettet mot fortellingen. Innramming av formidlingstemaer i fengende titler, ala avisoverskrifter, hjelper til å opprettholde oppmerksomhet underveis i formidlingen.

Lag på lag – de små og store historiene. Formidlingen bør ivareta tre nivåer av historien: 1. Det nasjonale – kulturminnets plass i fortellingen om Norge 2. Den lokale – kulturminnets plass i lokalsamfunnet og lokalhistorien 3. Mennesket og kulturminnet – det allmennmenneskelige. Enkeltmenneskers liv og historie knyttet til kulturminnet gir mulighet for personlig involvering der det levde livet til et menneske skaper identifikasjon og nærhet til historien. De små historiene kan åpne for den store historiefortellingen og bidra til engasjement og deltagelse hos publikum.

En sanselig opplevelse. Foreningens eiendommer har et unikt utgangspunkt i det originale kulturminnet «In Situ» - på sin opprinnelige plass og originaler i inventar og gjenstander. Det sanselige og atmosfæren ved kulturminnet er et godt utgangspunkt for formidling. Besøkende bør trekkes inn i formidlingen gjennom dialog, refleksjon og tolkning. Dette bidrar til liv og atmosfære som beriker formidlingen. Det sanselige kan av mange oppleves som det unike ved stedet, det som gjør stedet til noe spesielt for dem og som bidrar til stedsidentitet.

Oppleve sammen. Den sosiale delen av en kulturopplevelse har blitt en stadig viktigere årsak til at folk oppsøker kulturinstitusjoner og kulturminner, og det tilsier at man må legge til rette for en aktiv deltagelse og involvering av de besøkende. I økende grad er det å være sammen med andre en driver for turisme og kulturopplevelser.

Urnes stavkirke: «Fortimus i enga» og «Barnas blomstereng»-prosjektet for Oppvekstsenteret i Solvoll. Formidling av artsmangfold, skjøtsel og kulturlandskapsverdier. Illustrasjon: Miksmaster Creative. Foto: Morten Stensland Løwe.

Formidling som ser kultur og naturarv i sammenheng – FNs bærekraftsmål. Fortimus-konseptet har lagt grunnlaget for en ny tilnærming til formidling som har resultert i aktiviteter og formidlingstilbud som ser kultur- og naturarv i sammenheng. Fortimus-konseptet er utviklet med bakgrunn i FNs bærekraftsmål 11.4 om å styrke innsatsen for å verne og sikre verdens natur- og kulturarv.

Utviklingen av verdensarvsenteret er et pilotprosjekt for hvordan foreningen engasjerer besøkende i spørsmål og dilemmaer rundt bærekraftig bruk og forvaltning av kulturminner og bærekraftig besøksdrift. Dette skjer gjennom «Urnehageprosjektet» med bruk av kulturmiljøet som lærings - og opplevelsesarena med prosjekter som «Fortimus i enga, skoletilbudet «Barnas blomstereng», «Stille poesisti» og Villblomstenes dag. Prosjektene har overføringsverdi til andre besøkseiendommer og potensiale for å videreutvikles.

Historie og kulturarv med negativt fortegn

Den mangfoldige samlingen av kulturhistoriske eiendommer gir et spesielt godt utgangspunkt for formidling av temaer rundt vanskelig kulturarv. Foreningen eier eiendom som representerer urfolk og nasjonale minoriteter, bygg som har vært en del av fattigomsorg, Olavshaugen med NS-bautaen fra 1944 nedgravd og som fortsatt kommer tilbake i debatten, to stavkirker med dekor fra middelalder med en antatt antisemittisk symbolikk. Det er rikt rom for en formidling som er aktualiserende, som ser på historiens vonde og problematiske sider, og som skaper refleksjon over fortidens plass i nåtiden. Dette arbeidet er påbegynt gjennom prosjektet «Når vanskelig kulturarv avdekkes. Hva da?» og vil fortsette i foreningens arbeid med Nasjonaljubileet 2030 med formidling av Olavshaugens historie, men også som et samlet prosjekt for eiendommene.

Utstillingen «Queer Spirit» og Rosa trekant-installasjonen på Olavshaugen under Skeivt kulturår 2022. Et samarbeid med Stiklestad Nasjonale Kultursenter/Museene Arven og Prideart. [Fortidsminneforeningen](#)

Fortimus – Fortidsminneforeningens barnemaskott

Fortimuskonseptet er en gjenkjennelig signatur for barneformidling med felles formidlingsmaterieell og aktiviteter. Materiell er gjort lett tilgjengelige som nedlastbare filer på [Fortimus og hans familie - Fortimus barnekonsept - Fortidsminneforeningen \(frontify.com\)](#)

«Urnesløven og flaggermusa med supervernkrefter» - et felles formidlingstilbud. Ut fra en sann historie om flaggermus som hadde tilhold i Urnes stavkirke er det utviklet en barnefortelling om «Urnesløven og flaggermusa med supervernkrefter» som utgis i et aktivitetshefte.

Historien og heftet er utarbeidet for å ha relevans og nytte for alle eiendommene, og er derfor et overbyggende felles formidlingstilbud i foreningen.

Heftet gis gratis til alle barn som kommer på besøk til våre eiendommer. Dette er en stor felles formidlingssatsning der kostnadene til årlig trykk og distribusjon dekkes av museum - og eiendomsavdelingen for å sikre at alle museumseiendommer har et formidlingstilbud til barn. Heftene finnes i nynorsk, bokmål og engelsk versjon.

Et hefte for sosial samhandling og etterlæring. Heftet er ment å bidra til en sosial samhandling mellom barn og voksne gjennom felles aktiviteter som høytlesning, oppgaveløsning og inspirasjon til aktiviteter. Heftet skal bidra til etterlæring hos barna ved at det blir brukt etter besøket. Det er vektlagt god kvalitet i design og papir, og dette signaliserer at heftet er verdt å tas vare på, ikke et bruk- og kast-produkt.

Dilemmabasert formidling. Den sanne historien om en fredet flaggermus som gjør skade i et fredet kulturminne er et unikt utgangspunkt for en dilemmabasert formidling der barn trekkes inn i en reell verden med avveininger rundt hvordan vi skal ta vare på kulturminner og arter. Det er arter, flaggermus og insekter, som her blir en fascinerende og levende inngang til forståelse av bevaring av kulturminner. Den dialemmbaserte metodikken kan overføres på andre vernedilemmaer knyttet til kultur- og naturarv.

En oppdagerskikkelse. Flaggermus er nysgjerrige og utforskende, og de danner seg et nøyaktig bilde av omgivelsene. Fortimus og familien skal nettopp derfor invitere barn til å oppdage og utforske, gjerne med bruk av lommelykter og lupen for å komme tett på kulturminnets mange spennende elementer, som eksempelvis middelalder-graffiti i vegger. Dette er verktøy for å skape engasjerende opplevelser som blir husket.

Fingerdukken(e) som er ment å stimulere oppdagerlysten, men har også et bevaringsperspektiv. Når barnet får dukken på fingrene ledes oppmerksomheten dit, og vekk fra å ta på ting som ikke er tillatt i en museal sammenheng. Målet er at barnet skal være en aktivt deltagende og få en god museumsopplevelse.

Dramatisering. Fingerdukkene er en form for dramatisering, der en eller flere i en omvisning kan ha rollen som dukkeførere. Hele flaggermusfamilien er tilgjengelig som fingerdukke i aktivitetsheftet «Urnesløven og flaggermusa med supervernkrefter», og det gir mulighet for å spille flere sammen – og tilpasse til den enkelte eiendom.

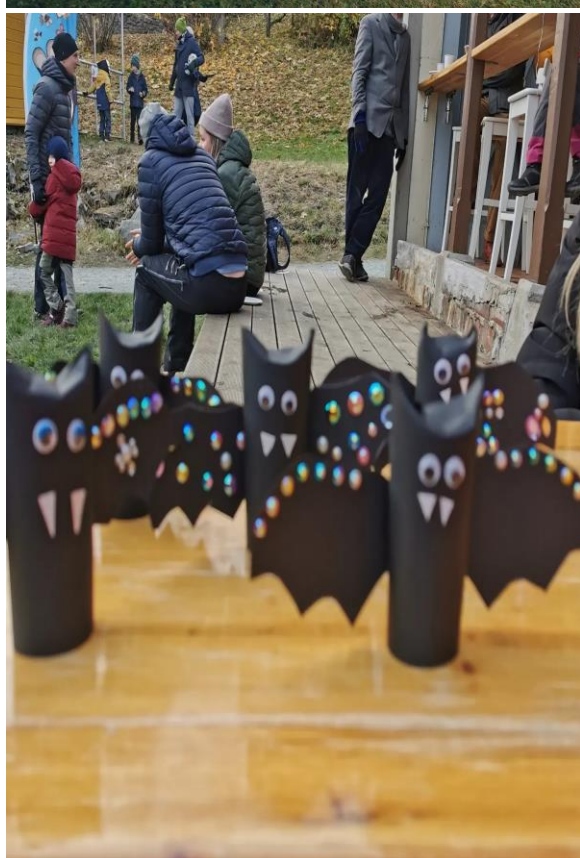
Tematiske Fortimushefter og formidlingsmateriell.

Det er utviklet tematiske aktivitetshefter som er ment å kunne brukes på eiendommene i tematisk formidling eks. mot skoleklasser eller ved arrangementer/aktiviteter. Heftene inneholder en historie som knytter sammen kulturminnet/eiendom, historie og bevaring av kultur- og naturarv med Urnesløven, Fortimus og andre i flaggermusfamilien som karakterer. Det er også utviklet andre figurer som inngår i Fortimus-universet og disse er alle skapninger som er fredet eller er en truet bestand; Vikingbien, oteren Oluf og hubroen Bubo Bubo.

- «Oppdrag Steinvikholm» Fortimus på sporet av *reformasjonen*
- «Fortimus og fetter Fender på historiske Moster» 1000 årsjubileum for *kristenretten* – Mosterjubileet 2024.
- «Fortimus i enga» Om å ta vare på artsrike blomsterenger/*biologisk mangfold*, FNs bærekraftsmål

«Oppdag»-materiell for spesifikke eiendommer. Det er utarbeidet stedsspesifikk «oppdag»-materiell innenfor Fortimuskonseptet for enkelte eiendommer. Dette er mindre omfangsrikt enn aktivitetsheftene, men har de samme elementene av oppgaver, oppdag-aktiviteter og nysgjerrig-perspektiv. Slik materiell er pr. 2024 utviklet for Kvernes stavkirke, Rosekyrkja, Borgund stavkirke.

Aktivitets- og profileringsmateriell. Det er et felles aktivitetsmateriell som enkelt kan tas i bruk ved eiendommene eller foreningens øvrige aktivitet. Dette er tegneark med Fortimus og Urnesløven, fargeleggingsark med fabeldyr, diplom, runealfabetet/skrive navnet sitt i runer mm. Det er også utviklet Fortimus - profileringsmateriell i mal for beachflagg og roll-up. Alt ligger nedlastbart i Frontify. [Fortimus og hans familie - Fortimus barnekonsept - Fortidsminneforeningen \(frontify.com\)](https://frontify.com)

Den Trønderske avdeling: Fortimus på Halloween-arrangement på Smestua gartneri.
Foto: Merethe Skjelfjord Kristiansen

Skole- og barnehagetilbud

Mange museumseiendommer jobber aktivt med utvikling av opplegg for skoler, og har skolerettede tilbud og fast samarbeid med skoler i nærmiljøet. Dette er tilbud i og utenfor Den Kulturelle Skolesekken. Det er stort engasjement i frivilligheten for å nå ut til barn og unge, og de søkbare museumsmidlene har vært et godt og nødvendig verktøy for å utvikle og gjennomføre skoleopplegg. Det lokale engasjementet rundt eiendommene og kjennskapen til egen bygd er viktig for samarbeid med skoler og barnehager.

Stedlig læring. Stedlig læring for barn betyr å bruke læringsmulighetene i nærmiljøet. Det bebygde miljøet, naturen, kulturminner og kulturmiljøer er pedagogiske ressurser. Foreningens eiendommer er unike læringsarenaer som kan bidra til barns interesse for omgivelser og samfunn. Det kan være den første kimen til å bli morgendagens kulturminnevernere. - Den første kimen til å bli aktive medborgere.

Skolens læreplanverk. Læreplaner og kompetansemål skal legges til grunn for formidlingstilbud til skoler. [Læreplanverket | udir.no](https://læreplanverket.udir.no) Fra 2020 fikk de nye læreplanene for grunnskolen tre overordnede, tverrfaglige og samfunnsaktuelle temaer. *Bærekraftig utvikling* er ett av disse tre, og et relevant tema for formidling rundt kulturminnevern og tradisjonelle teknikker for bevaring og forvaltning av kultur - og naturarv.

Eksempler på relevante fag og læreplanmål:

Samfunnsfag

- utforske og beskrive kulturminne og kultur- og naturlandskapet i nærmiljøet (etter 2. trinn)
- utforske kulturminne og korleis menneska levde i den tida kulturminna er frå, og samanlikne med korleis vi lever i dag (etter 4. trinn)

KRLE Kristendom/Religion/Livssyn/Etikk

- utforske og beskrive hvordan kristendom og andre religioner og livssyn kommer til uttrykk lokalt og regionalt (etter 4. trinn)

Kunst og håndverk

- undersøke hvordan tradisjonshåndverk, inkludert samisk håndverk, utnytter naturmaterialers egenskaper, og bruke erfaringer til å lage enkle bruksgjenstander (etter 4. trinn)
- analysere hvordan identitet og stedstilhørighet kommuniseres i arkitektur, klestradisjoner, kunst eller gjenstander, og integrere kulturelle referanser i eget skapende arbeid (etter 10. trinn)

Historie

- beskrive religionens betydning for samfunns- og maktforhold fra middelalderen til og med vår tid og vurdere dens rolle i menneskers selvoppfatning og syn på andre (VG2)
- vurdere hvordan mennesket har forholdt seg til naturen, forvaltet og brukt ressurser og bruke historiske perspektiver i samtale om bærekraftige løsninger (VG3)

Kvernes stavkirke: 8.klassinger som steinhuggere for en dag. Luciakonsert med 45 barn i fullsatt stavkirke.
Foto: Ann-Kristin Sørvik

Felles tematiske formidlingsopplegg i digitale plattformer. En videre vei med skoleformidling er å videreutvikle foreningens digitale læringsressurser som er startet med *Digital vei til kulturarvsatsningen*. [Fortidsminneforeningen](#) Det tenkes her å utvikle opplegg for overbyggende temaer som middelalder, vanskelig kulturarv, stavkirker, stavkirkeportaler mm.

Oppsøkende formidling. Muligheten for skoler til å dekke transportkostnader for å oppsøke kulturminner, begrenses av skoleøkonomien. Det er derfor viktig å planlegge for at skoleopplegg kan gjennomføres ikke bare på det aktuelle kulturminnet, men at det også tenkes et oppsøkende tilbud der man reiser til skoler. Foreningens digitale læringsressurser er et godt verktøy i formidlingen i klasserom.

Unge besøkende – hvordan når vi dem?

Unge voksne, ut over skolebesøkende, er en liten besøksgruppe. Det bør jobbes aktivt for å engasjere disse og se det i lys av sosial bærekraft, medvirkning og medborgerskap. Det kan skje i egne medvirkningsgrupper for utforming av relevante formidlingstilbud, skape TaOver-dager mm. Ung-tilbudene kan bygges rundt aktuelle og dilemmafylte temaer som eks. livsgrunnlag, bærekraft og problematisk kulturarv. Det er inspirasjon å hente fra ung-satsninger ved eks. Västmanaläns museum [Prosjektet Mitt slott, ditt slott - Västmanlands läns museum](#) (vastmanlandslansmuseum.se) og Munchmuseet. [MUNCH UNG - Munchmuseet](#)

Digital formidling

Digitale løsninger møter en rekke formidlingsbehov,- alt fra audioguide, utendørsformidling ved ubemannende eiendommer til felles utstillinger.

Museum - og eiendomsavdelingen er fra 2023 tilknyttet KulturIT som tilbyr flere digitale formidlingsplattformer med basis i Digitalt Museum. Arbeidet med å legge foreningens gjenstandssamling inn i Digitalt Museum gir muligheter for formidling basert på foreningens eiendommer og samlinger i formater som 3D-rom utstilling, Kulturpunkt for utendørsformidling mm. Alle plattformene er utviklet for museer, og er godt dekkende for FMM museum.

3D skanning av de åtte stavkirkene i Fortidsminneforeningens eie er en satsning. I tillegg jobbes det med 3D skanning og digitale modeller som gjøres tilgjengelig på [Fortidsminneforeningen Digital vei til kulturarv](#). [Digitale Tautra](#) er et foregangsprosjekt, også for hvordan digitalt innhold kan brukes på ulike måter, i ulike flater.

Vertskap, dialog og serviceprofil

Vertskapsrollen og hvordan Fortidsminneforeningen møter sine besøkende er avgjørende for selve opplevelsen av kulturminnet og formidlingen, gjenbesøk og omtale.

Inspirert av serviceprofilen til National Trust England - «Informed welcome» - er det utviklet en egen serviceprofil for Fortidsminneforeningen. «Fortidsminneforeningens 10 vertskapsregler». Den har en positiv publikumstilnærming der besøkendes behov og forventninger står i sentrum og setter en standard for de som skal være foreningens ansikt utad i møte med publikum på eiendommene. Vertskapsreglene er blitt tatt i bruk i guideopplæring og som et vedlegg til ansettelseskontrakter for sesongansatte.

Publikumsundersøkelser

Som en del av det publikumsrettede arbeidet, bør det jobbes med å kartlegge kundetilfredshet og øke kjennskapen til de som besøker eiendommene. Museum - og eiendomsavdelingen vil legge til rette for et felles opplegg som enkelt kan tilpasses lokalt ut fra erfaringer med publikumsundersøkelser ved Urnes.

Publikumsundersøkelser vil gi et godt grunnlag for å lage formidlingstilbud som er tilpasset ulike målgrupper og behov, og i større grad se hvem som *ikke* kommer. Gjennom denne innsikten kan formidlingen fornyes og utvikles i et mangfoldsperspektiv.

Kilder

Walle, Thomas m. flere (2018) *Et inkluderende museum. Kulturelt mangfold i praksis*. Museumsforlaget

Skrefsrud, Thor-André m. flere (2023) *Folkemuseene i mangfoldige samfunn. Publikums erfaringer av forskjellighet og tilhørighet*. Opplandske Bokforlag

Bredal-Tomren, Tom Sverre m. flere (2023) *Utdanning for bærekraft. Erfaring og forskning fra barnehage og skole*. Cappelen damm Akademisk

Black, Graham (2012) *Transforming Museums in the Twenty-first Century*» New York: Routledge

Simon, Nina (2011) *The Participatory Museum*. Santa Cruz: Museum 2.0

Gibson, Lissane, Delyth Edwards (2015) *Valuing Participation*. Leicester: University of Leicester
St. meld. Nr. 23 (2020–2021) *Musea i samfunnet — Tillit, ting og tid*

St. meld. nr. 8 (2018 - 2019) *Kulturens kraft — Kulturpolitikk for framtida*.

St. meld. Nr.10 (2018 - 2019) *Frivilligheita-sterk, sjølvstendig, mangfaldig. Den statlege frivilligheitspolitikken*.

St. meld. Nr. 19 (2016 - 2017) *Opplev Norge – unikt og eventyrlig*.

Danmark: Kulturministeriet Slots – og kulturstyrelsen (2016) *Krav og anbefalinger til statsanerkendte museer*.

Handgaard, Brynjulf (2018) «*Historier som pirrer hjernen*. Foredrag og workshop i FMF.

Riksantikvaren (2011) *Kulturminner i vern og bruk. – Verdiskapingsprogrammet på kulturminneområdet*. Sluttrapport.

Norsk Publikumsutvikling (2017) *Publikumsatlas for Hordaland. Segmenteringsanalyse av befolkningen i Hordaland*.

Norsk Publikumsutvikling (2017) *Kulturmarkedet i Akershus. Kvantitativ representativ web.undersøkelse og kvalitative dybdesamtaler med unge med innvandringsbakgrunn*.

Nissen, Hans Egede (2014) *Autentisitetens relevans. På sporet av endret fokus på kulturminnevernet*. Ph. d. avhandling. Oslo: Arkitektur – og designhøgskolen

Løkka, Nanna (2014) *Demokratisk dialog i kulturminneforvaltningen*». Artikkel i Norsk Kulturpolitisk tidsskrift vol. 17, Nr. 2- 2014 s. 235 – 252 Oslo: Universitetsforlaget

Halme, Anna Maija mf.l (2017) *Heritage is ours. Citizens Participating in Decision Making*» Helsinki: Europa Nostra Finland

Brekke, Åshild Andrea (2008) *Jo fleire kokkar, jo betre søl. Medverknad i arkiv, bibliotek og museum*. ABM skrift 62. Oslo: ABM-utvikling

Kids in Museum Take over Day <https://kidsinmuseums.org.uk/what-we-do/takeover-day/> (9.mai 2019)